

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНДИВІДУАЛЬНА ФАХОВА ПІДГОТОВКА МУЗИКОЗНАВЦЯ»

АНОТАЦІЯ КУРСУ. Навчальна дисципліна «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» готує здобувачів кваліфікаційного рівня «Бакалавр» до професійної діяльності в основних галузях сучасного музикознавства: науковій, педагогічній, музично-критичній та лекторській (музично-просвітницькій). Спільними для усіх перелічених галузей є відповідальне ставлення до пошуку, відбору та перевірки інформації, володіння сучасними методами аналізу музичних творів та вміння викладати результати своїх досліджень, користуючись професійною термінологією.

Методологічною основою курсу «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» є *інтегральний підхід* до теоретичного осмислення історико-стилістичних явищ європейської музичної культури.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У процесі освоєння курсу «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» здобувачі кваліфікаційного рівня «Бакалавр» формують компетентності, передбачені Стандартом вищої освіти України першого (бакалаврського) рівню за спеціальністю 025, «Музичне мистецтво», та освітньо-професійною програмою Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки.

Курс «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» створює систему інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії та історії музики, завдяки чому формується *інтегральна компетентність* — здатність розв'язувати у процесі навчання та у подальшій музичній професійній діяльності складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми, які характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Шляхом регулярного виконання письмових та інших практичних завдань дисципліна «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» формує такі *загальні компетентності*:

- Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність працювати автономно.

До *фахових (предметних) компетенцій*, на формування яких націлений зміст курсу «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» відносяться:

- Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

- Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
- Здатність застосовувати базові знання провідних музично теоретичних систем та концепцій.
- Здатність оперувати професійною термінологією.
- Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС — 8, курси I–III, семестри I–VI, загальний обсяг — 240 годин, з них аудиторних — 120 години (індивідуальних — 120, самостійних — 120 годин).

МЕТА КУРСУ: формування комплексу професійних вмінь та навичок, необхідних для успішної професійної діяльності в різних галузях історичного та теоретичного музикознавства, музичної критики та публіцистики. Основу цього комплексу має складати тезаурус явищ європейської музичної культури, який формується шляхом розвитку та зміцнення зав'язків між професійним музичним слухом, музичною пам'яттю, аналітичним мисленням, творчими здібностями, здатністю осмислювати жанрово-стилістичні особливостей музичних творів, та викладати результати своєї дослідницької роботи, користуючись професійною термінологією.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Після закінчення курсу здобувач повинен вміти:

- Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.
- Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
- Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
- Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНИЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. В якості компоненту циклу загальних історико-теоретичних дисциплін предмет «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» нерозривно поєднана з обов'язковими навчальними компонентами освітньо-професійної програми Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки: дисциплінами «Історія та теорія музики», «Стильове сольфеджіо» та «Аналіз музичних творів».

Для розуміння змісту дисципліни «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» здобувачам необхідно мати знання з теорії та історії музики та практичні — в першу чергу слухові та вокальні — навички на рівні спеціалізованої професійної музичної освіти.

Дана дисципліна є основою для поглибленого освоєння обов'язкової фахової дисципліни «Історія та теорія музики» та успішного освоєння дисципліни «Стильове сольфеджіо».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Навчальна дисципліна «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» реалізується у формі практичних аудиторних занять (як правило, індивідуальних) та самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Основною формою проведення аудиторних занять є індивідуальна співбесіда здобувача з викладачем, а також сумісний аналіз музичних творів. За бажанням здобувачів викладач може організовувати групові семінарські заняття з тих проблем історії та теорії музики, вивчення яких викликає значні труднощі. Проведення аудиторних занять можливе як у контактний спосіб, так і в онлайн-форматі (при використанні дистанційної або змішаної форми навчання).

Основними формами самостійної роботи є:

- слухання музичних творів,
- знайомство зі змістом пропонованих джерел інформації (друкованих текстів, інтернет-джерел),
- самостійний пошук інформації,
- написання рефератів,
- написання академічних есе,
- письмовий аналіз власної роботи (есе з самоаналізу)
- написання курсових робіт та дипломної роботи.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» співпадає зі змістом дисципліни «Історія та теорія музики». За змістовним наповненням дисципліна «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» відрізняється поглибленим та деталізованим вивченням концепцій, понять, музичних творів та фактичного матеріалу, що складають змістове наповнення курсу «Історія та теорія музики».

Модуль 1. Елементи психоакустики. Музичний звук як акустичне явище та особливості його сприйняття. Органи слуху, обробка акустичної інформації.

Модуль 2. Передісторія європейської музики. Відомості про музичну культуру Давнього Світу. Музика у давньогрецькій міфології. Давньогрецька гармоніка та ритміка. Вплив давньоєврейської культури, Біблія як джерело текстів для співів християнської церкви. Стили та жанри ранньохристиянського церковного співу. Антифонарій. Мнемонічне навчання музиці.

Модуль 3. Готичне багатоголосся. Початок багатоголосного співу в Європі. Органум. Реформа Гвідо Аретинського (локус, вокс, клавіс та сольмізаційні

гексахорди), перехід до письмової передачі музики. Cantus planus/mensurabilis, модусна метрика. Ars nova: мензуральна метрика, структура багатоголосся (квінтооктави як конструктивна основа, система кадансів). Техніка письма на cantus firmus. Жанри готичної поліфонії (меса та мотет як основні жанри). Тверді текстово-музичні форми світської музики: балада, рондо, віреле.

Модуль 4. Ars perfecta та світська музика XV–XVI століть. Елементарний контрапункт та імітація. Зміни в організації вертикалі (використання терцій, тризвуки та секстакорди), простий та квітчастий контрапункт, унормоване використання дисонансів. Конструктивна («наскрізна») імітація. Розвиток жанрів меси та мотету. Домашнє музикування та нові жанри світської вокальної музики: мадригал, шансон. Автономізація інструментальної музики, ранні варіаційні форми, роль імпровізації. Музика Реформації: витоки, роль музики у протестантському богослужінні, акордове («хоральне») викладення.

Модуль 5. Епоха бароко. Генерал-бас та фуга. Три періоди епохи бароко: раннє, зріле та пізнє (високе). Народження опери, гомофонне («монодійне») викладення. Співвідношення композиції та імпровізації. Практика генерал-басу та функціональна теорія Рамо. Жанри інструментальної музики: concerto grosso, соната, сюїта. Поліфонія на основі функціональної гармонії, фуга. Теорія афектів. Музична риторика як вчення про музичні форми. Типові музичні структури: період типу розгортання, «квадратний» період, бінарна (старовинна двочастинна) форма, рефренні форми, варіації. Нові форми публічного музикування, розширення слухацької аудиторії.

Модуль 6. Класичний стиль, тонально-гармонічне мислення. Поняття про «класичну» гармонію та «класичні» форми. Представлення про «класичний» період в італійській, французькій та німецькій музичній культурі. Віденська класична школа: Гайдн, Моцарт та рання творчість Бетховена. Система жанрів інструментальної музики у другій половині XIX століття. Теорія музичних форм інструментальної музики А. Б. Маркса. Оперна реформа Глюка та її наслідки. Зміни у статусі професійних музикантів. Вплив німецького літературного романтизму та Великої французької революції на музику композиторів віденської школи: зрілий та пізній періоди творчості Бетховена, Шуберт.

Модуль 7. Романтичний стиль XIX століття та постромантичні тенденції на рубежі XIX – XX століть. Романтична опера: розквіт bel canto, французька опера після Великої французької революції. Вплив оперного мистецтва на симфонічну та камерно-інструментальну музику. Романтична програмність. Феномен музиканта-віртуоза. Національні школи та етнічні течії в європейській музиці. Ускладнення тональності та її криза. Оперні реформи Вагнера та Верді. Класичні та романтичні тенденції у музиці другої половини XIX століття. Імпресіонізм та експресіонізм. Ідеї синтезу у творчості Малера та Скрябіна.

Модуль 8. Новітній період в історії європейської та американської музики. Сучасні композиторські техніки. Сильова різноманітність сучасної європейської (євроатлантичної) музичної культури та її витоки. Нові тенденції та нетональні техніки композиції в академічній музиці. Феномен

музичного авангарду. Темброва революція в сучасній музиці. Автономність популярної музики. Період свінгу у джазі. Вплив звукозапису на музичну культуру. Музика та мистецтво кіно. Академічна музика після Другої світової війни. Друга хвиля авангарду. Джаз у післявоєнний період. Зародження та розквіт рок-музики. Вплив нових медіа на музичну культуру, музика та шоу-бізнес. «Нова простота» та мінімалізм у академічній музиці. Взаємодія академічної та популярної музики. Взаємодія та синтез стилів. Євроатлантична музична культура на початку нового тисячоліття.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ. Вивчення дисципліни «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» передбачає здійснення *поточного контролю* та декількох видів *підсумкового контролю* — проміжного (модульного, семестрового) та заключного (залік наприкінці VIII семестру). Співвідношення між результатами поточного та підсумкового контролю у загальній оцінці діяльності здобувача становить 60:40.

Поточний контроль засвоєння інформації та освоєння різних форм аналітичної роботи здійснюється індивідуально за допомогою таких форм, як реферати, тести, аналітичні та музично-критичні академічні есе (при контактному, змішаному та дистанційному навчанні).

Модульний контроль здійснюється після викладення змісту кожного модулю — як правило, раз у два місяці. Основними формами модульного контролю є тести, академічні есе (при контактному, змішаному та дистанційному способі навчання) та письмовий аналіз власної роботи (есе з самоаналізу). До результатів перевірки модульних завдань додаються результати поточного контролю, також враховується якість виконання практичних завдань у курсі «Історія та теорія музики». У випадках відсутності належної кількості виконаних робіт та/або незадоволеність власними результатами) викладач може запропонувати додаткові завдання та встановити термін їхнього виконання.

Семестровий контроль здійснюється наприкінці кожного семестру у формі заліку. Основними формами семестрового контролю є індивідуальні співбесіди (в разі необхідності проводяться онлайн), академічні есе, есе з самоаналізу та тести (при контактному, змішаному та дистанційному способі навчання). Враховуються результати виконання практичних завдань в курсі «Історія та теорія музики». Критерії оцінки включають плановірність, аргументованість та грамотності викладення у письмових роботах та усних відповідях. У випадках відсутності належної кількості виконаних робіт та/або незадоволеність власними результатами) викладач може запропонувати додаткові завдання та встановити термін їхнього виконання, але за підсумками поточного та модульного контролю може виникнути необхідність повторного вивчення одного чи декількох модулів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- Навчання відбувається у *змішаному середовищі*, поєднуючи аудиторні заняття з дистанційними формами. Це надає можливості здійснювати навчання як у контактний, так і у дистанційний спосіб. Передбачається максимально широке використання електронних засобів (комп'ютерів,

планшетів, смартфонів) та відповідного програмного забезпечення (G Suite for Education, безкоштовні програми з пакету Open Office, безкоштовний нотний редактор Muse Score та/або Microsoft Office Education, «студентські» версії електронних нотних редакторів за вибором здобувачів та викладачів).

- Вивчення курсу «Індивідуальна фахова підготовка музикознавця» передбачає наявність *зворотного зв'язку* між здобувачами та викладачами та постійну роботу здобувачів у колективі: обмін інформацією, досвідом її опрацювання, обговорення проблем, що виникають під час навчання. Засобами, що забезпечують зворотній зв'язок, є повідомлення, оголошення та коментарі у Гугл класі, спілкування у навчальних групах, що створюються у соціальних мережах (вибір таких мереж здійснюється шляхом обговорення у навчальній групі). Також зворотній зв'язок забезпечує систематичне виконання здобувачами письмового аналізу власної роботи (есе з самоаналізу).
- За умов навчання у змішаному середовищі необхідним залишається систематичне відвідування індивідуальних занять — як при контактному, так і при дистанційному способі навчання. Необхідно дотримуватися регламенту виконання контрольних завдань, але строки виконання узгоджуються зі здобувачами з урахуванням їхнього загального навантаження. Здобувач несе відповідальність не стільки за участь у процесі, скільки за результат навчальної діяльності.
- Оцінювання роботи здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою із переведенням оцінок у національну шкалу (оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F). Активна участь здобувачів у навчальному процесі, студентських наукових конференціях, конструктивному обговоренні проблем, що виникають у навчальному процесі, заохочується додатковими балами.
- Навчання відбувається за умов ретельного дотримання норм академічної доброчесності.